

РЕШЕНИЕ

№ 1378

гр. София, 29.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Елена Тахчиева
Кристина Филипова

при участието на секретаря Мария Ив. Крайнова
като разгледа докладваното от Ася Събева Въззивно гражданско дело № 20231000501678 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл.ГПК.

С решение № 29 от 04.04.2023г., постановено по т.д. № 162/2022г. по описа на ОС Враца, ГО, съдът е уважил частично субективно съединени искове с правно основание чл. 432 вр.чл. 380 КЗ вр. чл. 45 и чл. 52 ЗЗД, като е осъдил „ДЗИ Общо застраховане” ЕАД, да заплати в полза на

1. **М. Б. Х.** сумата 100 000 /сто хиляди/ лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от смъртта на съпруга й Б. Ц. Х., в резултат на ПТП, настъпило на 12.03.2022г., около 10:40 ч. в гр. Враца, ул. „Кръстьо Българията“ до № 2, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 04.07.2022 г. до окончателното й изплащане.

Със същото решение е отхвърлен предявения иск за разликата над сумата 100 000 лв. до пълния претендиран размер от 200 000 лв., както и иска с правно основание чл.497 ал.1 т.1 КЗ за присъждане на законната лихва върху сумата, формирана от претендираното обезщетение за неимуществени вреди от 200 000 лв. плюс лихвата на основание чл. 429, ал.3 КЗ, считано от 26.07.2022г. до окончателното й изплащане, като неоснователни.

2. **Н. Й. П.** сумата 20 000 /двадесет хиляди/ лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от смъртта на попечителя й Б. Ц. Х., в резултат на ПТП, настъпило на 12.03.2022г., около 10:40 ч. в гр. Враца, ул. „Кръстьо Българията“ до № 2, ведно със законната лихва върху тази сума, считано

от 04.07.2022г. до окончателното ѝ изплащане, както и по съразмерност разноски за държавна такса от 26 лева.

Със същото решение е отхвърлен предявения иск за разликата над сумата 20 000 лв. до пълния претендиран размер от 200 000 лв., както и иска за присъждане на законната лихва върху сумата, формирана от претендираното обезщетение за неимуществени вреди от 200 000 лева плюс лихвата на основание чл. 429, ал.3 КЗ, считано от 26.07.2022г. до окончателното ѝ изплащане, като неоснователни.

Присъдени са разноски М. Б. Х. и Н. Й. П., са осъдени да платят на „ДЗИ Общо застраховане“ ЕАД, разноски по съразмерност в размер 400 лв. юрисконсултско възнаграждение.

ДЗИ Общо застраховане“ ЕАД, са осъдени да платят на адв.Н. Н. Д., сумата 10 380 лв. с ДДС, представляваща адвокатско възнаграждение за оказаната безплатна адвокатска помощ и съдействие на М. Б. Х., както и сумата 2640 лв. с ДДС, представляваща адвокатско възнаграждение за оказаната безплатна адвокатска помощ и съдействие на Н. Й. П., съразмерно с уважената част на исковете.

На основание чл.78 ал.6 ГПК „ДЗИ Общо застраховане“ ЕАД са осъдени да платят в полза на ОС- гр. Враца д.т. в размер 4800 лв., съразмерно на уважената част от исковете, както и 5 лева.

В срока по чл.259 ГПК срещу решението е депозирана въззивна жалба от ишците по делото.

Жалбоподателите-ищци М. Б. Х. и Н. Й. П., оспорват решението неговата отхвърлителна част - за разликата над 100 000 лева до 200 000 лева за М. Б. Х., както и за разликата над 20 000 лева до 200 000 лева за Н. Й. П., ведно със законната лихва върху главниците, считано от 04.07.2022г. до окончателното им изплащане, като молят съда да го отмени и да уважи изцяло претенциите в посочения размер. Изтъкват факта, че в конкретния случай не са отчетени всички тези специфични обстоятелства, които имат значение при определяне размера на претърпените от ишците неимуществени вреди, тъй като по делото са събрани достатъчно обективни доказателства, чрез които са доказани пълно и главно негативните последици, които ишците са принудени да търпят следствие смъртта на наследодателя им. Намират, че в обжалваното Решение **не** са обсъдени в своята цялост и значение сериозните психологически, емоционални и психични проявления и последици при ишците, породени и засилили се още повече в резултат на процесното ПТП и загубата на техния съпруг и баща, а други доказателства частично са кредитирани от съда като напълно достоверни - свидетелските показания. Безспорно е установено, че настъпилото събитие, при което ишците губят наследодателя си, ги е превърнало занапред в изключително неравностойни и непълноценни човешки същества, като на свой ред обуславя разстройство на психическото им здраве, наблюдава се промяна в цялостната психична нагласа на ишците към живота изобщо в посока отрицателна, изразяваща се в страх и постоянни опасения. Приживе Н. и Б. са били изключително близки, като дъщеря и баща,

била е налична една особено силна и дългосрочна връзка и сплотеност, която през годините постоянно се е затвърждавала и градирала. Още повече тя няма биологичен баща, а майка ѝ е починала, когато е била на 16г. По този начин остава недооценено обстоятелството, че ищцата е принудена да живее и да продължи живота си без покойния си баща, който не е успял да присъства на сватбата ѝ - единствения ѝ останал жив родител след майка ѝ - неин баща, вуйчо, попечител, като сега усещането при нея е за пълен сирак, след като и Б. намира смъртта си, което в значителна степен увеличава търпените болки, страдания и скръб вследствие на трагичното събитие, както и невъзможността да бъде преодоляна травмата. Счита, че тази психологическа травма при ищцата до такава степен увеличава интензитета на търпените болки и страдания, че настоящият случай трудно би се сравнил с всички останали подобни застрахователни събития с летален изход. Настоящия случай травмира ищцата до неузнаваемост и препятства възможността за пълното ѝ възстановяване от настъпилото събитие. С оглед, на това, Съдът не е преценил, че специфичното при неимуществените вреди, особено на тези от причинена смърт е, че те имат по- дълго проявление. Поради това и следва да се прецени, че при определяне на техния размер е необходимо да се отчитат не само наличните, вече настъпили вреди, а и тези с проявление напред във времето. Болките и страданията от смъртта на близък човек са интензивни както на емоционално ниво, така и от гледна точка на очакванията за духовна и материална подкрепа, за грижи и внимание, за което по делото са събрани доказателства. Твърди, че не е преценено и съпоставено с факта, че Н. не е имала в целия си съзнателен живот до себе си фигурата на собствения баща, като през цялото време тази роля е играел за нея вуйчо ѝ Б., брат на майка ѝ. До момента, в който майка ѝ губи живота си през 2006г, тогава официално Б. поема грижата и възпитанието на Н., родителските грижи и права, тъй като подава молба да стане нейн попечител и започват да живеят заедно, като семейство в дома на Б.. Той единствен и дори не е било поставяно под въпрос е поел веднага грижите и изцяло възпитанието на Н.. За нея Б. е бил баща, вуйчо, майка, дядо, баба - всичко, родител, приятел, наставник, попечител, ментор, истински авторитет, мечтано семейство с баща и с майка, братя и дом. С негова помощ и подкрепа завършва средното си образование в гр.Враца, след което отива да учи в гр. София висше образование, където живее на квартира и бива изцяло издържана от Б., наставлявана и подкрепяна да не се отказва и да продължава напред. Сега тя е сирак, макар грижите на М. и братята ѝ, това е втори родител, който губи в съзнателния си живот и събитието се отразява пагубно на живота ѝ, функционирането ѝ, като страданието не намалява, страха от загубата на останалите я плаши и съпровожда всеки ден.

Що се отнася до М. - тя осъзнава и страда от факта, че е завинаги лишена от пълноценното и щастливо семейство, което са били преди настъпването на процесната катастрофа, при която загива Б.. Пострадалото лице ѝ е давало в продълЖ.е на дълги години брачен и извън брачен живот. Години, изпълнени с любов, радости, подкрепа в тежките моменти, в рамките на които са си намерили семейно жилище, организирали са сами своята сватба, отгледали три деца, като големи хора, възпитали ги, отглеждали са и внуците си, любими на Б.. Б. и М. създават семейство през далечната 1970 г., като последователно през

1972г. и 1973г. им се раждат двама сина, които са отгледали напълно сами. Б. е работил цели 20 години в строителния бранш, като дори след като се пенсионира продължава да работи още около шест години, поради добро здраве и желание, както и желание да се грижи за семейството си. В последствие започват да отглеждат, като свое дете и Н.. Същите са се гордеели, че са успели да отгледат три деца, пълноценни членове на обществото и то с основната финансова и морална подкрепа на Б., който вече не е сред тях.

Изтъкват факта, че ОС Враца, доколкото не е допуснал доказателственото искане за комплексна съдебна психолого-психиатрична експертиза, е следвало по-задълбочено и по-всеобхватно да прецени и анализира показанията на четиримата свидетели за неимуществени вреди, съдържанието на отношенията на ишците с починалия, и поради липсата на тези очевидни логически връзки напълно погрешно е стигнал до извод за определяне и присъждане на заниж. по размер обезщетения. От събраните гласни доказателства, става видно, че до настоящият момент ишците страдат от посттравматично стресово разстройство, изразяващо се в нарушение на съня, тревожност и депресия. Преди настъпилото събитие, те били изключително жизнени и контактни, радвали са се на спокоен живот и постоянни срещи с близки и приятели. В момента са затворени и отчуждени, избягват срещи с други лица и така обичайните за всяко нормално семейство срещи с приятели и стремеж към положителни емоционални преживявания. В свидетелските показания се установи, че Б. Х. е бил не само добър човек, но и личност, която поставя семейството и близките си на първо място, винаги жертвоготовна и всеотдайна. Пострадалият е бил изключително жизнен, добронамерен, деен, отзивчив, инициативен, изпълнен с желание да живее човек, ценен от всички - близки и приятели, същият е помагал, бил е усмихнат, весел и приятен човек, грижил се е за цялото си семейство, живеел е заедно с първата ищца и ежедневно е поддържал контакт с втория ищец - своята дъщеря Н., подкрепял ги е морално и материално, бил е опората и центъра на своето семейство. Б. Х. е живял в едно домакинство със съпругата си и децата си, всички са живели в един дом в гр. ***, ул. *** № ***, вх. ***, ет. ***, ап. ***. За него единствен смисъл са били неговите три деца и съпруга, като за тях той е бил незаменим. Претендират разноски.

Въззиваемата страна „ДЗИ Общо застраховане“ ЕАД оспорва жалбата и моли съда да потвърди решението като правилно и законосъобразно. Посочва, че категорично е установено, че ищцата Н. Й. П. не е била отглеждана в продълж.е на повече от три години от починалото лице, че той я е прибрал в своето семейство, когато е била вече на 16 години - възраст, в която не е била дете и е живяла с тях не повече от три години т.е. отношенията им не могат да се приравнят на такива като при баща и дъщеря, те са останали като между чичо и племенница. Видно е от събраните по делото доказателства, че не е налице изискването за изключителност", поставено от цитираното тълкувателно решение, наличието на което е абсолютна предпоставка за присъждането на обезщетение, поради което изразеното във въззивната жалба недоволство от съдебното решение в тази негова част е напълно неоснователно и необосновано. Претендира разноски, вкл. включително юрисконсултско възнаграждение.

Софийски апелативен съд, действащ като въззивна инстанция, след като разгледа жалбите и обсъди събраните доказателства, приема за установено следното от фактическа и правна страна:

Първоинстанционният съд е бил сезиран със субективно съединени иски с правно основание чл. 432 ал.1 КЗ вр.чл.45 и чл.52 ЗЗД.

Ищците М. Б. Х., ЕГН ***** и Н. Й. П., ЕГН *****, твърдят, че са законни наследници (първата от тях като преживяла съпруга, а втората - като фактически отглеждана дъщеря) на починалия вследствие на ПТП Б. Ц. Х., /на 72г./. На 12.03.2022г., около 10:40 ч. в гр. Враца, ул. „Кръстьо Българията“ до № 2, в междублоково пространство е настъпило ПТП, при което л.а марка “Фиат”, модел „Пунто“ с рег. № *****, управляван от виновния водач А. З. Н., в резултат на движ.е, несъобразено с разпоредбите на ЗДвП, с несъобразена скорост блъска правомерно движещия се по пешеходна пътека пешеходец Б. Ц. Х.. Вследствие на удара Б. Ц. Х. е получил тежки травми, изразяващи се във фрактура на черепа и мозъчен вътрешен кръвоизлив, с опасност за живота и въпреки усилията на медицинския екип на МБАЛ „Г.Странски“ гр. Плевен, умира на *****г. Претендират обезщетение за причинени неимуществени вреди в размер на по 200 000 лв., ведно със законната лихва върху главниците, считано от датата на поканата - 04.07.2022г. до окончателното им изплащане.

Ответникът оспорва исковете по основание и размер. Релевира възр.е за съпричиняване от страна на пострадалия, който с поведението си, като пешеходец, не е спазил разпореденото от ЗДвП поведение, а именно: преди да навлезе на платното за движ.е, да се съобрази с приближаващите се ППС; да не удължава ненужно пътя и времето за пресичане, както и да не спира, без необходимост на платното за движ.е; да не навлиза внезапно на платното за движ.е; да не пресича платното за движ.е при ограничена видимост; да пресича само на обозначените за това места. По отношение на ищцата Н. Й. П. оспорва твърдението, че е била създадена връзка между нея и починалия Б. Х. като между баща и дъщеря и че е била отглеждана от него, че той е имал ролята на баща в живота ѝ. Алтернативно - в случай, че се установи да са били създадени близки отношения между тях двамата, счита, че съдът следва да вземе предвид обстоятелството, че към датата на процесното събитие тази ищца е била пълнолетна, вероятно вече е имала собствено семейство - партньор и деца, за които се е грижила, т.е. близката емоционална и душевна връзка, обичайно изградена между родител и детето му, е била също обичайно и напълно по естествен начин трансформирана поради житейските събития и техния естествен ход.

От фактическа страна се установява, че на 12.03.2022г., около 10:40ч. в гр.Враца, на ул. „Кръстьо Българията“ до № 2, в междублоково пространство е настъпило ПТП, при което л.а марка “Фиат”, модел „Пунто“ с рег. № *****, управляван от А. З. Н. е блъснал **движещия се по пешеходна пътека пешеходец Б. Ц. Х.**, видно от влязла в сила на 13.02.2023г. присъда № 3 от 18.01.2023г., постановена по НОХД № 716/2022г. на Окръжен съд - Враца, /л.176/, с която подсъдимият А. З. Н. е признат за виновен в това, че на 12.03.2022г. около 10:40 часа в град Враца, на ул.„Кръстьо Българията" до № 2 при

управление на л.а. „Фиат“, модел „Пунто“, с рег. № *****, при нарушение на правилата за движение по пътищата, а именно чл. 119, ал.1 ЗДвП, **като не е пропуснал стъпилия на пешеходна пътека пострадал и преминаващ по нея, не е намалил скоростта и не е спрял** и по непредпазливост е причинил смъртта на Б. Ц. Х., починал на *****г в УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ - гр.Плевен, като деянието е извършено на пешеходна пътека, поради което и на основание чл.343, ал.3, предлож.е последно, буква "б", предл. 1-во вр. с чл.343, ал.1 буква "в", във връзка с чл.342, ал.1 вр. чл.58а, ал.1 НК, му е наложено наказание.

По делото е поискана и назначена АТЕ, но същата е заличена по искане на застрахователя и след влизане в сила на присъдата, поради което правилно съдът е формирал извод, че причината за настъпване на ПТП се дължи единствено на субективните действия на водача на л.а. респ. възраж.ето за съпричиняване от страна на пострадалия остава недоказано пълно и главно.

От приложеното удостоверение за наследници изх. № 3379/18.03.2022г. на Община Враца се установява, че Б. Ц. Х., починал на *****г., е оставил като наследници преживяла съпруга М. Б. Х. и синове Б. Б. Х. и М. Б. Х.. В този смисъл безспорно съпругата притежава активна материално-правна легитимация. **Спорен е въпроса има ли такава втората ищца Н. П.. /биологична племенница на починалия/.** В тази насока по делото са събрани следните доказателства:

Майката на Н. - Й. Ц. П. (сестра на Б. Х.) е починала на *****г. и след смъртта ѝ Б. Х. е назначен за попечител на ищцата, съгласно заповед № 825/23.06.2006г. на Органа по настойничество и попечителство при Община Враца /л.34/. Видно от представените удостоверения за настоящ адрес на Н. П., че до 15.09.2009г. същата е имала регистриран настоящ адрес в гр.***, ж.к. „***“ бл. ***, вх. ***, ет.***, ап.***, а след тази дата настоящият ѝ адрес вече е в гр.***, тъй като е започнала да следва и е завършила висше образование. Постоянният и настоящ адрес на починалия Б. Х. и на преживялата съпруга, в лицето на М. Х. е в гр.***, ул.„***“ № ***, вх.***, ет.***, ап. ***.

По делото са ангажирани гласни доказателствени средства чрез разпит на свидетелите Т. /съпруг на ищцата Н./, св.Я. /братовчедка/, Ф. и Т., разпитани в о.с.з. на 14.03.2023г .

Свидетелят М. Т. (съпруг на Н. П.) твърди в показанията си, че се е запознал с нея през 2009г., когато били студенти в София и често пътували заедно до Враца при семейството ѝ, в което били М., Б., Б., Л. и малкия М.. Всички те били изключително весели и го приели радушно като член на семейството. Поддържа, че М. и Б. се представили като семейство на Н. П. и така се чувствали и държали. За него било видно, че Б. и Н. били близки, той се явявал като нейна бащина фигура, почувствал го по този начин, затова искал да получи неговото одобрение за това да станат с Н. семейни. По начина, по който разговаряли помежду си, по който се прегръщали, смеели, дискутирали двамата някаква тема, свидетелят формирал извод, че Б. и Н. са истинско семейство. Твърди още, че Н. често се допитвала до Б., вслушвала се в неговите съвети, както и обратно, винаги имало едно усещане за слабо място, защото тя е момиче, била по-малка от синовете му и именно затова той я закрилял.

След като разбрала за смъртта на Б., Н. се чувствала ужасно, била съкрушена, изглеждала все едно, че е загубила баща си - била разплакана и разстроена. Четири месеца след смъртта на Б. свидетелят и Н. се бракосъчетали, но Н. се чувствала зле, тъй като Б. е трябвало да я съпроводи на сватбата, но него вече го нямало. Според свидетеля сега Н. е още разстроена, има носталгия, като се съберат вече не е същото.

От показанията на св.П. Я. (братовчедка на Н. П.) се установи, че след смъртта на майката на Н., **Б. заявил пред всички, че той ще я вземе при своето семейство и няма да допусне да отиде в домове за сираци; бил загрижен и отговорен и смятал, че има задълЖ.ето да отгледа Н..** Според свидетелката връзката между Н. и Б. била изключително силна и близка, на основата на бащински грижи; Б. и М. били една голяма опора за това дете, приели я в семейството си, грижили се за нея, осигурили й самостоятелна стая, тъй като те вече имали две по-големи момчета, които също я приели като своя сестра. Посочва, че всички в този род са много сплотени и близки, няма кавги, има мир, дружба, разбирателство и помощ между самите братя и сестри /между Б. и Й. - майката на Н./. Отношенията между М. и Б. били прекрасни, били задружно семейство, били и приятели, отгледали прекрасни деца, внуци и племенницата Н., която приели в семейството и я обгрижвали като свое собствено дете. С голяма майчинска обич М. се грижила за Н.; последната била винаги нахранена и облечена; те й дали добро възпитание на честност, на уважение към възрастните хора, на отговорност. Според свидетелката Б. бил весел човек, обичал да пее. Той се грижил за Н. с огромна бащинска любов; когато била болна, я водел на лекари, спокойно разговарял с нея, с бащинска обич и любов и се гордеел с нейните постиЖ.я. Н. уважавала Б. като баща и родител, тъй като нейният баща бил починал, когато тя била много малка. М. и Б. подкрепяли Н. и след като тя заминала в София, за да учи, търсели й квартира, като М. я посещавала в София; Н. не е оставала без родителски контрол. Посочва, че след като Б. бил блъснат от автомобил М. била в шок, плакала, била разстроена, надявала се да не се случи най-лошото. **Н. също била много разстроена, със смъртта на Б. преживяла втори път отново смъртта на майка си;** била изключително съкрушена; преди това била винаги усмихната, а сега вече е замислена и тъжна, не е същото момиче. На погребението на Б. и двете много плакали, били разстроени и изпитвали изключителна мъка. М. се затворила в себе си, станала по умислена; преди свидетелката се срещала с нея на кафе, заедно се разхождали, а сега тя не е такъв човек, не се смее, не желае да си говорят весели случки; още е в депресия и видимо отслабнала от мъка, не може да прежали един такъв любим човек, продължава да ходи на гроба му почти всеки ден. Твърди, че Б. не е имал здравословни проблеми, дори си спомня, че в разговор с него няколко дни преди ПТП, той й споделил, че ходил на преглед и докторът му казал, че е в отлично здраве.

Свидетелката Б. Т. (племенница на М. Х.) посочва, че никога не е присъствала на скандал между Б. и М. или да е чувала за такова нещо, че децата им живеят при тях, че са сплотено и перфектно семейство, винаги са се поддържали, помагали са на другите си роднини и винаги били заедно. В деня на смъртта на Б. свидетелката отишла в тяхната къща и видяла М. в ужасно състояние, била изпаднала в стрес, не била на себе си, плачела постоянно. И към

момента, според свидетелката, на М. ѝ е много тежко, мъката ѝ е огромна; винаги когато говорят за Б., тя се разплаква и натъжава; постоянно е тъжна, отслабнала, често ходи на гроба му. Б. бил добър човек, работил и в чужбина и когато се връщал, винаги носил на близките си подаръци и сладкиши; винаги почитал и уважавал брат на жена си; бил блестящ и чудесен човек. Н. е отгледана от Б. и М. като собствена дъщеря, възприемали я като тяхното момиче, тъй като е загубила родителите си като малка. По-рано, когато се виждали, Н. винаги била усмихната, а на помена на една година от кончината на Б., била тъжна, видимо просто не е щастлива.

От показанията на свидетеля В. Ф. (бивш колега и семеен приятел на Б.) се установи, че двамата се познават от 1971г. и от тогава почти са все заедно, работили заедно, заедно живеели семейно, ходили в тях на гости и там оставали да спят. Твърди, че Б. бил прекрасен човек. Когато починал свидетелят веднага отишъл у тях и заварил М. тъжна, много ѝ било мъчно. И днес, когато се среща с нея, я вижда тъжна, мъката по Б. ѝ е голяма. Не познава Н. П..

От заключението по допуснатата СПЕ /л.37 пред САС/, кредитирано от съда като обективно и компетентно дадено и неоспорено от страните, се установява, че при фокусираното изследване относно субективните преживявания и оплаквания на преживялата съпруга М. в ретроспектива подчертава като изразен стресогенен фактор смъртта на съпруга ѝ, настъпила два дни след претърпяно ПТП на 12.03.2022г. Налице са данни за протрахирана депресивна реакция. Претърпяната от нея тежка психотравма - смъртта на съпруга ѝ, е довела до разстройство в адаптацията. След този емоционален срив при ищцата е възникнала невротична симптоматика - дистимия (потиснато настроение), тревожност, анхедония (загуба на чувството за радост и удоволствие), емоционална лабилност инсомния (безсъние), хипорекия (намален апетит). Обусловеното от стресора състояние е продължително (отчасти и до настоящия момент) и се характеризира с преживелищни (потиснато настроение, анхедония, тревожност, плачливост, лабилност на емоцията) и вегетативни (стомашни проблеми, нарушение на съня) симптоми. И понастоящем се наблюдават депресивни симптоми (тъга, чувство за необратима загуба). Описаната депресивна симптоматика е в параметрите на Протрахирана депресивна реакция в границите на Адапционно разстройство / F43.21 от МКБ Десета ревизия/. Протрахираната депресивна реакция е с функционален характер, повлиява се добре от медикаментозно лечение, има различна продължителност (не повече от две години) и завършва предимно с оздравяване. Ищцата Х. не се е консултирала с психиатър и не е употребявала психотропни медикаменти, приемала е само мента глог и валериан. Към момента при М. Х. невротичната симптоматика е компенсирана степенно, вегетативните симптоми са претърпели обратно развитие, но все още са налице депресивни симптоми (тъга, чувство за необратима загуба, анхедония). Споделя също тревожност в определени ситуации - когато децата ѝ пътуват с лек автомобил или когато внуците ѝ отиват на спортна тренировка.

Що се отнася до втората ищца Н. - майката е била със средно образование, работила като охрана на бариера на фабрика, починала през 2006г. от карцином на малкия мозък. Бащата е

починал когато тя е била на две години, не е информирана за образованието и професията му. След смъртта на майка ѝ е живяла в семейството на вуйчо си (брат на майката, починал след процесното ПТП) от 15 до 18 годишна възраст, след това е заминала за гр.София, тъй като е приета в Транспортно училище „Тодор Каблешков”. Завършила основно образование в ОУ „Давид Т.” с отличен успех, а средно специално образование в Механотехникум също с отличен успех, специалност - компютърни технологии. От изучаваните предмети предпочитала информатика. Продължила в Транспортно училище „Тодор Каблешков”, гр.София, където завършила бакалавърска степен - индустриален мениджмънт, а магистратура - транспортен мениджмънт и логистика. Към момента работи като интериорен дизайнер. Сключила граждански брак през м.юли 2022г., съпругът ѝ е с висше образование, работи като програмист. Към момента на стресогенното събитие са били налице интензивни емоции на скръб, чувство за загуба, шок, а след това - постепенно преминаване през етапите на траурната реакция. При фокусираното изследване относно субективните преживявания и оплаквания подчертава: неприемане, яд, тъга и потиснатост. Случилото се възобновило чувствата, свързани със смъртта на майка ѝ и оформило емоционална доминанта на тревожност относно здравето и благополучието на близките. Според интервюто и скалата за депресивност към момента на изследването не налице клинично изразено състояние на депресивност.

Проведеното експертно изследване на ищците М. Х. и Н. П. **не установява клинична патология** с характеристики на Посттравматично стресово разстройство (F43.1 от МКБ Десета ревизия). Въз основа на достъпната информация следва да се приеме, че описаната депресивна симптоматика при М. Х. и интензивните негативни емоции при Н. П., са в пряка причинна връзка с внезапната загуба на Б. Х.. При М. Х. е налице неотреагирано психотравмено преживяване с депресивни симптоми (описани в отговора на първите два въпроса), изводими от загубата на съпруга ѝ. При Н. П. е възстановено обичайното ѝ психично и социално функциониране, но независимо от това психологическата травма е с необратим характер и преживяванията са все още актуални.

По делото е безспорно установено наличието на валидно застрахователно правоотношение по застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилистите със застрахователна полица № BG/06/121002615248 с период на валидност от 08.09.2021г. до 07.09.2022г., както и че поканата за изплащане на застрахователно обезщетение е предявена пред застрахователя на 04.07.2022г. и образувана застрахователна преписка № 43072952200116 от 12.07.2022г.

Няма новопредставени доказателства пред настоящата инстанция.

При така установената фактическа обстановка съдът намира следното от правна страна:

Съгласно чл.432 ал.1 КЗ Увреденото лице, спрямо което застрахованият е отговорен, има право да иска обезщетението пряко от застрахователя по застраховка "Гражданска отговорност" при спазване на изискванията на чл.380 КЗ.

Съгласно чл.300 ГПК влязлата в сила присъда на наказателния съд е задължителна за

гражданския съд, който разглежда гражданските последици от деянието, относно това, дали е извършено деянието, неговата противоправност и виновността на дееца. Налице е влязла в законна сила присъда, с която водачът на л.а. е признат за виновен за произшествието.

СГС е приел възраж.ето за съпричиняване за недоказано пълно и главно, доколкото няма ангажирани доказателства в тази насока. САС споделя този извод, тъй като ПТП е настъпило в междублоково пространство и на пешеходна пътека.

Що се отнася до активната материално-правна легитимация за ищцата Н. П., съдът намира, че същата е доказана пълно и главно. Приживе Н. и Б. са били изключително близки, като баща и дъщеря, налична е една особено силна и дългосрочна връзка и сплотеност, която през годините постоянно се е затвърждавала и градираща, още повече след смъртта на майка й Й. Следва да бъде съобразен факта, че видно от акта й за раждане тя няма биологичен баща, а майка й е починала внезапно от тумор в мозъка, когато е била на 15г. В една особена тийнейджърска възраст, по правило изискваща повече внимание към всяко дете и полагане на контролирани грижи с оглед изграждане на характера, в този труден в битов и емоционален план период от живота й, помощ й оказва вуйчо й Б., който подава молба да бъде назначен за попечител, като на практика я приобщава към своето семейство и поема изцяло отговорност в морален и материален план. ОС-Враца е присъдил само 20 000 лв., като е приел, че връзката не е особено близка, тъй като са живели заедно само три години. По този начин остава недооценено обстоятелството, че ищцата е принудена да живее и да продължи живота си без покойния си баща Б., който не е успял да присъства на сватбата й - нейн баща, вуйчо, попечител, като усещането е подсилено от факта, че е пълен сирак, а след като и Б. намира смъртта си, това в значителна степен увеличава търпените болки, страдания и скръб вследствие на трагичното събитие, както и невъзможността да бъде преодоляна травмата. Тази травма при ищцата до такава степен увеличава интензитета на търпените болки и страдания, че настоящият случай трудно би се сравнил с всички останали подобни застрахователни събития с летален изход. От друга страна Н. не е имала в целия си съзнателен живот до себе си фигурата на собствения баща, като през целия й съзнателен живот тази роля е играел именно вуйчо й Б., брат на майка й. До момента, в който майка й губи живота си през 2006г, когато вече официално Б. поема грижата и възпитанието на Н., родителските грижи и права, тъй като подава молба да стане нейн попечител и започват да живеят заедно, като семейство в дома на Б.. Той единствен е поел веднага грижите и изцяло възпитанието на Н.. С негова помощ и подкрепа завършва средното си образование в гр.Враца, след което отива да учи в гр. София висше образование, където живее на квартира и бива изцяло издържана от Б., наставлявана и подкрепяна да не се отказва и да продължава напред. Точно тези факти не са правилно оценени от първа инстанция.

Съдебната практика и постановките в ППВС № 4/61г. на ВС дават право на лицата, които притежават качеството отглеждащ/отглеждан да претендират обезщетение за починалия отглеждащ, тъй като са налице безброй житейски ситуации, като настоящата хипотеза, като разбира се именно поради тази причина се отдава значение не на кръвното родство, не на

правната връзка на осиновяването, а на създадената емоционална връзка. Именно затова в настоящия казус не е приложима хипотезата, визирана в ТР № 1/2018г. на ОСНГТК на ВКС „особено близка връзка с починалия и действително претърпени от смъртта му вреди“. Ето защо безспорно е налице активна материално-правна легитимация за Н. П..

Гореизлож.те правни констатации обосновават извода за наличието на предпоставките на чл. 45 и чл. 52 от ЗЗД по отношение на причинителя на вредата, а именно: вреди, виновно противоправно деяние от страна на причинителя на вредата, причинна връзка между това деяние и причинените вреди. При това полож.е ищците имат право да получат обезщетение за причинените вреди - неимуществени и имуществени .

Досежно размера на обезщетението, съдът съобрази следните обстоятелства:

1. В процесния случай ищцата М. претендира претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от факта на настъпилата смърт на съпруга ѝ Б., починал на 72 години през 2022г. Установи се също, от представеното удостоверение за граждански брак от 14.11.1971г., издадено от община Враца, че ищцата М. Б. Х. и пострадалия Б. Ц. Х. са имали граждански брак повече от 50 години, като са отгледали заедно двама сина, а след смъртта на Ъ. са взели и по същество осиновили нейната дъщеря Н.. Дватамата са били изключително сплотено и задружно патриархално семейство, каквото вече рядко се наблюдава, разчитали са един на друг за всичко, радвали се на вече порасналите си деца и техните семейства. Настоящият случай травмира ищцата до неузнаваемост и пречатства възможността за пълното ѝ възстановяване от настъпилото събитие. Налице са данни за протрахирана депресивна реакция. Претърпяната от нея тежка психотравма - смъртта на съпруга ѝ, е довела до разстройство в адаптацията. След този емоционален срыв при ищцата е възникнала невротична симптоматика - дистимия (потиснато настроение), тревожност, анхедония (загуба на чувството за радост и удоволствие), емоционална лабилност инсомния (безсъние), хипорексия (намален апетит). Обусловеното от стресора състояние е продължително (отчасти и до настоящия момент) и се характеризира с преживелици (потиснато настроение, анхедония, тревожност, плачливост, лабилност на емоцията) и вегетативни (стомашни проблеми, нарушение на съня) симптоми. И понастоящем се наблюдават депресивни симптоми (тъга, чувство за необратима загуба). Описаната депресивна симптоматика е в параметрите на Протрахирана депресивна реакция в границите на Адапционно разстройство. Тази реакция има различна продължителност (не повече от две години) и завършва предимно с оздравяване. Независимо от това следва да бъде отчетен факта, че тя губи своя спътник в живота на възраст, в която става все по-зависима от околните, а способността ѝ да се адаптира към нови хора е сведена до минимум. Именно затова е много по-трудно да преработи и преодолее травмата, още повече в пенсионна възраст.

2. Установи се от представените писмени доказателства, че ищцата Н. П. е племенница на Б. Х. (неин вуйчо), а по-късно баща и ментор в живота т.е. помежду им е съществувала връзка на родство по сребрена линия, както и че след смъртта на нейната майката Ъ. Ц. П. (сестра на Б. Х.) през 2006г. Б. Х. е назначен за попечител на ищцата. Доказано е пълно и главно от

събраните свидетелски показания, че връзката между двамата е била не само формална, а трайна и дълбоко емоционална. Установява се от показанията на разпитаните по делото свидетели П. Я. и Б. Т., че след смъртта на майката Й. П., нейният брат Б. и съпругата му М. приели Н. в семейството си, осигурили й самостоятелна стая, грижили се за нея като за свое дете, възпитавали я добре и били голяма опора за нея. Според първата от свидетелите връзката между Н. и Б. била изключително близка, на основата на бащински грижи, взаимна любов и уважение. Н. уважавала Б. като баща и родител, тъй като нейният баща бил починал, когато тя била много малка. М. и Б. подкрепяли Н. П. и след като тя отишла да живее и учи в София през 2009г., като не я оставяли без родителски контрол. От показанията на свидетеля М. Т. (съпруг на Н. П.) се установява, че в този период ищцата често посещавала семейството на М. и Б. във ***, което тя смятала за свое и така се чувствало. И този свидетел посочва, че Б. и Н. били близки, че той се явявал като нейна опора и бащина фигура, че Н. често се допитвала до Б., вслушвала се в него, както и той в нея. Смъртта на Б. много разстроила Н., същата се чувствала ужасно и била изключително съкрушена; преди тя била винаги усмихната, а след смъртта била замислена и тъжна, на погребението на Б. плакала и изпитвала изключителна мъка. Ето защо съдът намира, че присъдените обезщетения са в занижен размер спрямо обема на причинените вреди и икономическата конюктура в страната за 2022г., поради което следва да бъдат увеличени като се отчете факта, че перживялата съпруга преодолява по-трудно скръбта по загубата на своя съпруг, а Н. е формирала свое собствено семейство, на което би могла да разчита в бъдеще.

С оглед гореизложеното и при частично несъвпадане изводите на първа и настоящата инстанции решението следва да бъде отменено в обжалваната отхвърлителна част за разликата над 100 000 лв. до 120 000 лв. за М. и над 20 000 лв. до 100 000 лв. за Н., ведно със законните лихви, считано от датата на поканата. В останалата част решението следва да бъде потвърдено.

ПО РАЗНОСКИТЕ:

Обжалваем интерес от общо 280 000 лв. Жалбата е основателна за двете общо до 100 000 лв. и неоснователна до 180 000 лв.

На осн.чл.78 ал.1 ГПК въззиваемата страна дължи в полза на жалбоподателките направените по делото разноски, но такива няма.

На основание чл.78 ал. 1 ГПК вр.чл.38 ал. 2 вр. ал.1 т.2 ЗА вр. чл. 7, ал. 2, т.3 от Наредба № 1 от 9.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в полза на процесуалния представител на ищцата М. Х. - адв. Н. Д. - ШАК, следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размер на 2640 лв. с вкл.ДДС /върху увеличаната част от обезщетението от 20 000 лв./

На основание чл.78 ал.1 ГПК вр.чл. 38, ал. 2 вр.ал.1, т.2 ЗА вр. чл. 7, ал. 2, т.4 от Наредба № 1 от 9.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в полза на процесуалния представител на ищцата Н. П. - адв. Н. Д. - ШАК, следва да бъде присъдено

адвокатско възнаграждение в размер на 8460 лв. с вкл.ДДС /изчислен върху увеличаната част от обезщетението от 80 000 лв./

Разноските, присъдени от първа инстанция, следва да бъдат преизчислени, както следва:

Н. П. е направила разноски за държавна такса от 260 лв. и на основание чл.78 ал.1 ГПК ответникът ѝ дължи направените по делото разноски по съразмерност в размер 130 лв. вместо 26 лева.

На основание чл.78 ал. 1 ГПК вр.чл.38 ал. 2 вр. ал.1 т.2 ЗА вр. чл. 7, ал. 2, т.5 от Наредба № 1 от 9.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в полза на процесуалния представител на ищцата М. Х. - адв. Н. Д. - ШАК, следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размер 11 340 лв. с вкл.20% ДДС, вместо сумата от 10 380 лв. с ДДС за предоставената безплатна правна помощ на тази ищца, съразмерно с уважената част от иска.

На основание чл.78 ал.1 ГПК вр.чл. 38, ал. 2 вр.ал.1, т.2 ЗА вр. чл. 7, ал. 2, т.4 от Наредба № 1 от 9.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в полза на процесуалния представител на ищцата Н. П. - адв. Н. Д. - ШАК, следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размер на 10 380 лв. с вкл.20% ДДС вместо присъдените 2640 лв. с ДДС за предоставената безплатна правна помощ на тази ищца, съразмерно с уважената част от иска.

На чл.78 ал.3 ГПК в полза на застрахователя се дължат разноски с оглед отхвърлената част от исковете, но такива няма направени пред първа инстанция. На основание чл.78, ал.8 ГПК е дължимо юрисконсултско възнаграждение в размер на 300 лв.

На основание чл.78 ал.6 ГПК ответното дружество следва да бъде осъдено да заплати съразмерно с уважената част от исковете общо сумата от 8800 лв. /от които следва да се приспаднат 260 лв. внесени от Н./ или остават дължими 8540 лв. вместо присъдените 4800 лв. в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на ОС - Враца, представляваща дължимата държавна такса. В полза на САС е дължима сумата от 1216 лв. плютени от бюджета за вещи лица.

Воден от горното и на основание чл. 271 от ГПК, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 29 от 04.04.2023г., постановено по т.д. № 162/2022г. по описа на ОС Враца, ГО, в обжалваната отхвърлителна част, както следва: за **М. Б. Х.** за разликата над сумата 100 000 /сто хиляди/ лева до сумата от 120 000 лв., представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от смъртта на съпруга ѝ Б. Ц. Х., а за **Н. Й. П.** за разликата над сумата 20 000 /двадесет хиляди/ лева до сумата от

100 000 лв./сто хиляди лева/, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от смъртта на попечителя й Б. Ц. Х., д.т. и разноските, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА „ДЗИ Общо застраховане” ЕАД, ЕИК 121718407, със седалище и адрес на управление гр.София, бул. „Витоша”, № 89Б, **ДА ЗАПЛАТИ В ПОЛЗА НА** М. Б. Х., ЕГН ***** гр.***, ул. „***” № ***, вх.***, ет.***, ап.***, разликата над сумата 100 000 /сто хиляди/ лева до сумата от 120 000 лв./сто и двадесет хиляди лева/, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от смъртта на съпруга й Б. Ц. Х., в резултат на ПТП, настъпило на 12.03.2022г., около 10:40 ч. в гр. Враца, ул. „Кръстьо Българията“ до № 2, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 04.07.2022 г. до окончателното й изплащане.

ОСЪЖДА „ДЗИ Общо застраховане” ЕАД, ЕИК 121718407, със седалище и адрес на управление гр.София, бул. „Витоша”, № 89Б, **ДА ЗАПЛАТИ В ПОЛЗА НА** Н. Й. П., ЕГН *****, с постоянен адрес: гр.***, ж.к. „***” бл. ***, вх. ***, ет.***, ап.***, разликата над сумата 20 000 /двадесет хиляди/ лева до сумата от 100 000 лв./сто хиляди лева/, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания от смъртта на попечителя й Б. Ц. Х., настъпила в резултат на ПТП на 12.03.2022г., около 10:40 ч. в гр. Враца, ул. „Кръстьо Българията“ до № 2, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 04.07.2022г. до окончателното й изплащане, както и сумата от 130 лв./сто и тридесет лева/ направени разноси, съобразно уважената част от иска.

ПОТВЪРЖДАВА *решението в останалата обжалвана част.*

ОСЪЖДА „ДЗИ Общо застраховане” ЕАД, ЕИК 121718407, със седалище и адрес на управление гр.София, бул. „Витоша”, № 89Б, **ДА ЗАПЛАТИ В ПОЛЗА НА** адвокат Н. Н. Д., ЕГН ***** - ШАК, с адрес на кантората гр.София, ул. „Христо Белчев” № 2, четвърти полуетаж, офис № 4, сумата от 2640 лв. /две хиляди шестстотин и четиридесет лева/ с вкл.ДДС, както и сумата от 8460 лв. /осем хиляди четиристотин и шестдесет лева/ с вкл.ДДС или общо сумата от 11 100 лв./единадесет хиляди и сто лева/ адвокатски хонорар за безплатно процесуално представителство на двете жалбоподателки пред въззивна инстанция на основание чл.38 ал.2 от ЗА.

ОСЪЖДА „ДЗИ Общо застраховане” ЕАД, ЕИК 121718407, със седалище и адрес на управление гр.София, бул. „Витоша”, № 89Б, **ДА ЗАПЛАТИ В ПОЛЗА НА** адвокат Н. Н. Д., ЕГН ***** - ШАК, с адрес на кантората гр.София, ул. „Христо Белчев” № 2, четвърти полуетаж, офис № 4, сумата в размер 11 340 лв. /единадесет хиляди триста и четиридесет лева/ с вкл.20% ДДС, както и сумата в размер на 10 380 лв. /десет хиляди триста и осемдесет лева/ с вкл.20% ДДС или общо сумата от 21 720 лв./двадесет и една хиляди седемстотин и двадесет лева/ адвокатски хонорар с вкл.ДДС за безплатно процесуално представителство на двете ищци пред първа инстанция на основание чл.38 ал.2 от ЗА.

ОСЪЖДА „ДЗИ Общо застраховане” ЕАД, ЕИК 121718407, със седалище и адрес на

управление гр.София, бул. „Витоша”, № 89Б, **ДА ЗАПЛАТИ В ПОЛЗА НА ОС-Враца сумата от 8540 лв. /осем хиляди петстотин и четиридесет лева/** дължима д.т. върху уважената част от исковете, а в полза на САС сумата от 1216 лв./хиляда двеста и шестнадесет лева/ платени от бюджета разноски за в.л. на основание чл.78 ал.6 ГПК.

ОСЪЖДА Н. Й. П., ЕГН *****, с постоянен адрес: гр.***, ж.к. „***” бл. ***, вх. ***, ет.***, ап.***, и М. Б. Х., ЕГН *****, гр.***, ул. „***” № ***, вх.***, ет.***, ап.***, **ДА ЗАПЛАТЯТ СОЛИДАРНО В ПОЛЗА НА** „ДЗИ Общо застраховане” ЕАД, ЕИК 121718407, със седалище и адрес на управление гр.София, бул. „Витоша”, № 89Б, сумата от 300 лв./триста лева/ юрисконсултско възнаграждение за първа инстанция на основание чл.78, ал.8 ГПК .

В необжалваната осъдителна част до 100 000 лв. за М. Х. и до 20 000 лв. за Н. П. решението е влязло в сила.

Решението може да се обжалва в едномесечен срок от съобщаването му на страните с касационна жалба пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____